

विवृत 1) adj. s. u. वर्त् mit वि. — 2) f. झा Bez. einer best. Eruption BHĀVAPR. im ÇKDr.; vgl. विवृता.

विवृतात (विवृत + अत) 1) adj. die Augen verdrehend R. 4, 21, 37. — 2) m. Hahn TRIK. 2, 5, 18.

विवृति (von वर्त् mit वि) f. 1) Entfaltung BHĀG. P. 3, 6, 10. = विधिवृत्तिलाभ Comm., wo übrigens fehlerhaft विवृत्ति st. विवृति gelesen wird. — 2) Hiatus RV. PRĀT. 2, 1. 5. 28. 32. 44. 3, 9. 14, 26. VS. PRĀT. 1, 119. 7, 6. AV. PRĀT. 3, 63. ÇIKSHĀ 15 in Ind. St. 4, 113. ÇĀNKH. ÇR. 12, 3, 6. विवृत्यभिप्राय m. ein unächter Hiatus RV. PRĀT. 4, 28; vgl. 14, 11. — 3) fehlerhaft für विवृति Verz. d. Oxf. H. 63, a, No. 111.

विवृद्धि (von 1. वर्ध् mit वि) f. Wachsthum, Zunahme, Vergrößerung, Vermehrung, Gedeihen KĀTJ. ÇR. 8, 3, 5. ÇĀNKH. ÇR. 7, 19, 20. LĀTJ. 5, 11, 11. वत्स° SĀNKHJAK. 57. काय° MBH. 3, 10629. gaṇa तुन्दादि zu P. 5, 2, 117. धैष्मिक° VARĀH. BRH. S. 40, 2. गर्भ° 21, 18. 83, 117. त्र्यङ्गुल° um drei Zoll 69, 7. लोकानाम् Vermehrung M. 1, 31. स्ववशस्य 9, 128. MBH. 1, 6812. 7278. यमराष्ट्र° 7, 2711. प्रज्ञा° BHĀG. P. 6, 5, 5. धान्यार्धतप° Fallen und Steigen des Preises VARĀH. BRH. S. 7, 1. 4. ऐचौरुभप्रविवृद्धि-प्रमङ्गादिदुतोः लुतवचनम् das Längerwerden eines Vocals P. 8, 2, 106. VĀRTI. लोकानाम् Gedeihen M. 3, 263. VARĀH. BRH. S. 30, 15. 44, 21. 49, 8. BHĀG. P. 9, 22, 15. KULL. zu M. 8, 39. विद्यातपो° Zunahme M. 6, 30. नृपतिलक्ष्मी° VARĀH. BRH. S. 4, 20. शोक° R. 3, 79, 15. °भाजा वयसा zunehmend KATHĀS. 103, 226. °द VARĀH. BRH. S. 13, 9. °कार 59, 5. विवृद्धि गम् HARIV. 10373. R. 7, 5, 8. या MBH. 1, 3603. HARIV. 3910. RAGH. 18, 48. Spr. (II) 1036. समुपैति VARĀH. BRH. S. 24, 11. ऋभुपैति 73, 10. ऋभुवते RAGH. 13, 4.

विवृत् (von 1. बर्त्, वर्त् mit वि) m. das Sichlosreißen, Sichverlieren (von Andern weg) KAUC. 73.

विवृत्स् m. N. pr. eines Mannes mit dem patron. Kācjava, Lied-verfassers von RV. 10, 163.

विवेक (von 1. विच् mit वि) m. 1) Scheidung, Sonderung, Trennung; Unterscheidung; = पृथगात्मता AK. 2, 7, 37. H. 79. = पृथग्भाव MED. k. 138. = एकाक्ष H. an. 3, 99. — SUÇR. 1, 48, 4. 2, 176, 13. कर्मणा च विवेकार्थं धर्माधर्मौ व्यवचयत् M. 1, 26. कर्मविवेकार्थम् 102. विवेकं कर्तुम् R. 5, 13, 64. वर्षादोषविवेकार्थम् VS. PRĀT. 1, 26. स्थानप्रयत्न° P. 1, 1, 9. Schol. परात्मीय° BHATT. 17, 60. कार्याकार्य° SARVADARÇANAS. 78, 13. प्र-कृतिपुरुष° 104, 16. युक्तायुक्त° Spr. 3146. NĪLAK. 12. 61. SARVADARÇANAS. 81, 12. ऋ° KAP. 1, 55. °रुक्ति nicht gesondert, aneinanderstossend: प-योधायुग Spr. (II) 1446. — 2) Untersuchung, Kritik, Prüfung; = वि-चार H. an. MED. शृङ्गारविवेकतत्त्व Gīt. 12, 28. शास्त्रसेभारविवेककृतनि-श्चय MĀRK. P. 20, 4. दानप्रतिग्रहधर्म° SARVADARÇANAS. 104, 16. 59, 10. fgg. वीणादिभिदाम् Verz. d. Oxf. H. 200, b, 11. मेलानाम् 13. राग° 14. °पञ्चक d. i. तत्त्व°, भूत°, कोण°, द्वैत°, वाक्यार्थ° oder मङ्गावाक्य° 222, No. 840. 3) richtige Unterscheidung, — Einsicht; Verstand, Urtheilskraft: न वि-वेकं लभते ऽमुष्याहं वृत्तस्य रसे ऽस्मीति KHĀND. UP. 6, 9, 2. KAP. 3, 47. 75. SARVADARÇANAS. 33, 21. विवेको दुःखनाशाय Spr. (II) 287. विवेकोदय 1443. 1466. 2391. निर्मलविवेकदीपक (I) 1026. °विरु 2641. 2844. fg. घन° (Conj.) 2971. विवेको नास्ति मूर्खानाम् 3146. 4361. इष्या हि °परि-पन्थिनी KATHĀS. 5, 15. °पद्वी प्राप्य 33, 81. RĪGĀ-TAR. 4, 27. PRAB. 5, 16.

VI. Theil.

कृतो विवेकः BRAHMA-P. in LA. (III) 56, 22. ऋ° Spr. 3226. BHĀG. P. 5, 13, 22. 6, 17, 30. विवेकाग्रय Verz. d. Oxf. H. 209, a, 20. °तीर्थ 263, b, No. 636. fg. °विशद RĪGĀ-TAR. 2, 113. °विगुण 5, 352. °विश्रान्त (°प्रून्य v. l.) MĀLAV. 4, 1. °रुक्ति Spr. (II) 1446. PAÑĀT. 3, 14. °धृष्ट Spr. 2982. प्रा-प्त° adj. KAP. 1, 83. विगलित° adj. Spr. (II) 526. पात° adj. SARVADAR-ÇANAS. 101, 4. ऋ° adj. Spr. 2730. KATHĀS. 49, 223. स° adj. 15, 62. — 4) abgekürzter Titel eines Werkes Verz. d. Oxf. H. 279, a, 50. 292, b, 13. — 5) Wassertrog (सलद्रोणी) H. an. MED. — Vgl. ऋ°, काल°, ज्ञाति°, तत्त्व°, तिथि° (unter तिथि), धर्म°, निर्विवेक, प्रत्यक्तत्त्व°, प्रायश्चित्त° (unter 1. प्रायश्चित्त), भावना°, भावसार°, वर्ण°, विधि°, व्यक्ति°, मुद्धि°, आह°, संबन्ध°.

विवेकव्याप्ति f. richtige Einsicht JOGAS. 2, 26. 28. SARVADARÇANAS. 165, 16. 179, 21.

विवेकचूडामणि m. Titel eines Werkes NĪLAK. 18.

विवेकज्ञ adj. eine richtige Erkenntnis habend Spr. 1036. 2221. 3123.

धर्माचार° R. GORR. 1, 7, 7.

विवेकज्ञान n. richtige Erkenntnis SARVADARÇANAS. 118, 2. 176, 21. 179. 24. NĪLAK. 29. Verz. d. Oxf. H. 231, b, 48; vgl. विवेकज्ञान 232, a, 3. 4.

विवेकता fehlerhaft für विवेकिता (wie die v. l. hat) Spr. 1030; ऋ° s. u. 2. अविवेक.

विवेकधैर्याग्रय n. Titel einer Schrift HALL 148. °विवृति ebend.

विवेकमार्तण्ड m. desgl. HALL 13.

विवेकवत् (von विवेक) adj. richtig urtheilend, eine richtige Einsicht habend KATHĀS. 94, 78. MĀRK. P. 66, 40.

विवेकविलास m. Titel einer Schrift SARVADARÇANAS. 23, 16.

विवेकसार n. desgl. HALL 98.

विवेकसिन्धु m. desgl. HALL 100. Verz. d. B. H. No. 1365.

विवेकाग्रय (विवेकाग्रय?) m. N. pr. eines Mannes HALL 141.

विवेकिता (von विवेकिन्) f. richtige Unterscheidung, richtiges Urtheil, richtige Einsicht Spr. 1030 (fälschlich विवेकता). 2872. वेदशास्त्रार्थेषु JĀṬN. 3, 156.

विवेकित (wie eben) n. dass. Spr. 1030, v. l. ऋ° WILSON, SĀNKHJAK. S. 58.

विवेकिन् (von 1. विच् mit वि und von विवेक) 1) adj. P. 3, 2, 142. a) scheidend, sondernd, unterscheidend: स्वाङ्° Spr. (II) 407. युक्तायुक्त° 496. ऋ° ÇĀNKH. zu BRH. ÂR. UP. S. 289. — b) gesondert, getrennt: ऋ-विवेकि कुचद्वन्द्वम् KUVALAJ. 120, a. — c) untersuchend, prüfend, kritisch behandelnd Verz. d. Oxf. H. 238, a, No. 574. — d) richtig unterschei- dend, — urtheilend, verständig Spr. (II) 748. (I) 1991. 2770. 4233. 5020. KATHĀS. 58, 140. RĪGĀ-TAR. 3, 136. 6, 97. 208. MĀRK. P. 66, 34. fg. 93, 2. PAÑĀT. 1, 6, 59. Ind. St. 5, 291, N. 3. SARVADARÇANAS. 166, 21. fg. PAÑĀT. 131, 19. बुद्धि KATHĀS. 39, 108. ऋ° nicht richtig urtheilend, keine rich- tige Einsicht habend Spr. (II) 693. keine urtheilsfähige Männer besitzend: उर्देश KATHĀS. 24, 225 (unter ऋ° zu streichen). — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Fürsten Devasena ÇKDr. nach dem KĀLĪKĀ-P. — Vgl. ऋ°.

विवेक्षर (von 1. विच् mit वि) nom. ag. 1) der da sondert, — unter- scheidet: युक्तायुक्त° RĪGĀ-TAR. 3, 134. — 2) der da richtig urtheilt, eine richtige Einsicht habend RĪGĀ-TAR. 3, 134. 5, 5. Spr. 2888.